

Obsah

Předmluva	6
I. ENVIRONMENTÁLNÍ VÝZVA A POTŘEBA ZMĚN INSTITUCÍ	7
1. TRH A ENVIRONMENTÁLNÍ PROBLÉMY	7
1.1 Nedostatkové zdroje.....	8
1.2 Politické souvislosti a proces rozhodování	8
1.3 Environmentální „giganti“ a nerovnost spotřeby.....	11
1.4 Návrhy na institucionální inovace.....	15
II. TEORIE A PRAXE SOUČASNÉ ENVIRONMENTÁLNÍ POLITIKY	21
1. SOUVISLOSTI A PROBLÉMY ŘÍZENÍ OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ.....	21
1.1 Trvale udržitelný rozvoj jako rámec politiky.....	22
1.2 Rozvíjení rámcových podmínek pro trvale udržitelný rozvoj.....	24
2. DIVERSIFIKACE NÁSTROJŮ ENVIRONMENTÁLNÍ POLITIKY	24
2.1 Prostředky environmentální politiky.....	25
2.1.1 <i>Prostředky přímého administrativního řízení</i>	25
2.1.2 <i>Samoregulace</i>	27
2.1.3 <i>Dobrovolnost</i>	28
2.1.4 <i>Výchova a informační nástroje</i>	28
2.1.5 <i>Ekonomické nástroje</i>	29
2.1.6 <i>Tržní environmentalismus</i>	30
3. SUBJEKTY ENVIRONMENTÁLNÍ POLITIKY	30
3.1 Třetí strany: veřejné zájmové skupiny	31
3.2 Třetí strany: Průmysl a obchod	32
3.2.1 <i>„Zelení spotřebitelé“</i>	32
3.2.2 <i>Vztah dodavatel-odběratel</i>	33
3.2.3 <i>Institucionální investoři</i>	33
3.2.4 <i>Finanční instituce</i>	34
3.2.5 <i>Pojišťovací instituce</i>	34
3.2.6 <i>Environmentální poradci</i>	34
3.3 Prostředky environmentální politiky a institucionální interakce	35
4. SROVNÁNÍ ENVIRONMENTÁLNÍ POLITIKY EVROPSKÉHO SPOLEČENSTVÍ A SPOJENÝCH STÁTŮ	35
4.1 Environmentální politika Evropského společenství (bliže viz kap. V).....	36
4.1.1 <i>Průmysl</i>	36
4.1.2 <i>Environmentální nevládní organizace</i>	36
4.2 Environmentální politika Spojených států	37

4.3 Shodné a rozdílné institucionální faktory environmentální politiky Spojených států a Evropského společenství	39
--	----

III. GLOBÁLNÍ PROBLÉMY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ, JEJICH PŘÍČINY A SOUVISLOSTI..... 41

1. HISTORICKÉ SOUVISLOSTI	41
2. PŘEHLED PROBLÉMŮ ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ.....	42
2.1 Globální oteplování.....	42
2.2 Narušování ozónové vrstvy.....	43
2.3 Kyselá atmosférická depozice (kyselé srážky).....	45
2.4 Ohrožení biologické diverzity.....	46
2.5 Ohrožení (degradace) půdy.....	48
2.6 Kontaminace vod (oceán, řeky, podzemní zásoby vody).....	49
2.7 Produkce odpadů (kvantita, toxicita, radioaktivita).....	49
2.7 Růst populace a spotřeby zdrojů.....	50
2.9 Závěr	53

IV. EKONIMICKÉ ASPOKTY ENVIRONMENTÁLNÍ POLITIKY 55

1. PROBLEMATIKA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ V EKONOMICKÉ TEORII..55	55
1.1 Teorie externalit.....	55
1.2 Ekonomické optimum znečištění.....	57
2. EKONOMICKÉ OCEŇOVÁNÍ VE SFÉŘE ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ A JEHO MEZE	59
2.1 Význam ocenění nákladů a užiteků	59
2.2 Techniky mimotržního oceňování	60
2.2.1 Hedonické ocenění	60
2.2.2 Metoda cestovních nákladů.....	61
2.2.3 Kontingentní oceňovací metoda.....	61
2.2.4 Ostatní metody ocenění.....	62
3. OCHRANA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ NA MIKROEKONOMICKÉ ÚROVNI	63
3.1 Přímá regulace	63
3.2 Ekonomické nástroje.....	64
3.4 Účast veřejných rozpočtů na financování ochrany životního prostředí	68
4. MAKROEKONOMICKÉ SOUVISLOSTI OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ.....	69
4.1 Vazba mezi ochranou životního prostředí a hlavními makroekonomickými cíli	69
4.2 Integrované environmentální a ekonomické účetnictví	72

V. ENVIRONMENTÁLNÍ POLITIKA V EVROPSKÉ UNII A JEJÍ VÝVOJ 74

1. ZÁKLADNÍ VÝCHODISKA 74

2. VÝVOJ ENVIRONMENTÁLNÍ POLITIKY SPOLEČENSTVÍ 75

2.1 Ekologická politika Společenství do roku 1987 75

2.2 Jednotný evropský akt a environmentální politika Společenství 77

2.3 Maastrichtská smlouva a její vliv na environmentální politiku Společenství 77

2.4 Amsterodamská smlouva a její vliv na environmentální politiku Společenství 80

3. PRÁVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ EVROPSKÉHO SPOLEČENSTVÍ 81

3.1 Obecná charakteristika práva ES 81

3.2 Význam práva životního prostředí Společenství 82

3.3 Prameny práva životního prostředí 83

3.3.1 *Primární prameny práva životního prostředí* 83

3.3.2 *Mezinárodní úmluvy* 83

3.3.3 *Sekundární prameny práva životního prostředí* 84

3.4 Základní principy práva životního prostředí Společenství 86

3.4.1 *Princip prevence* 86

3.4.2 *Princip předběžné opatrnosti* 86

3.4.3 *Princip „platí znečišťovatel“* 87

3.4.4 *Vysoká úroveň ochrany* 87

3.4.5 *Princip nápravy škody u zdroje* 88

3.4.6 *Princip integrace* 88

3.4.7 *Princip trvale udržitelného rozvoje* 88

3.4.8 *Obecné principy práva ES* 89

4. IMPLEMENTACE A PROSAZOVÁNÍ PRÁVA SPOLEČENSTVÍ 91

4.1 Implementace práva 91

4.2 Prosazování práva životního prostředí 92

4.2.1 *Postup Komise podle čl. 169 Římské smlouvy* 93

4.2.2 *Hlavní aspekty sledované Komisí při prosazování práva životního prostředí ES* 95